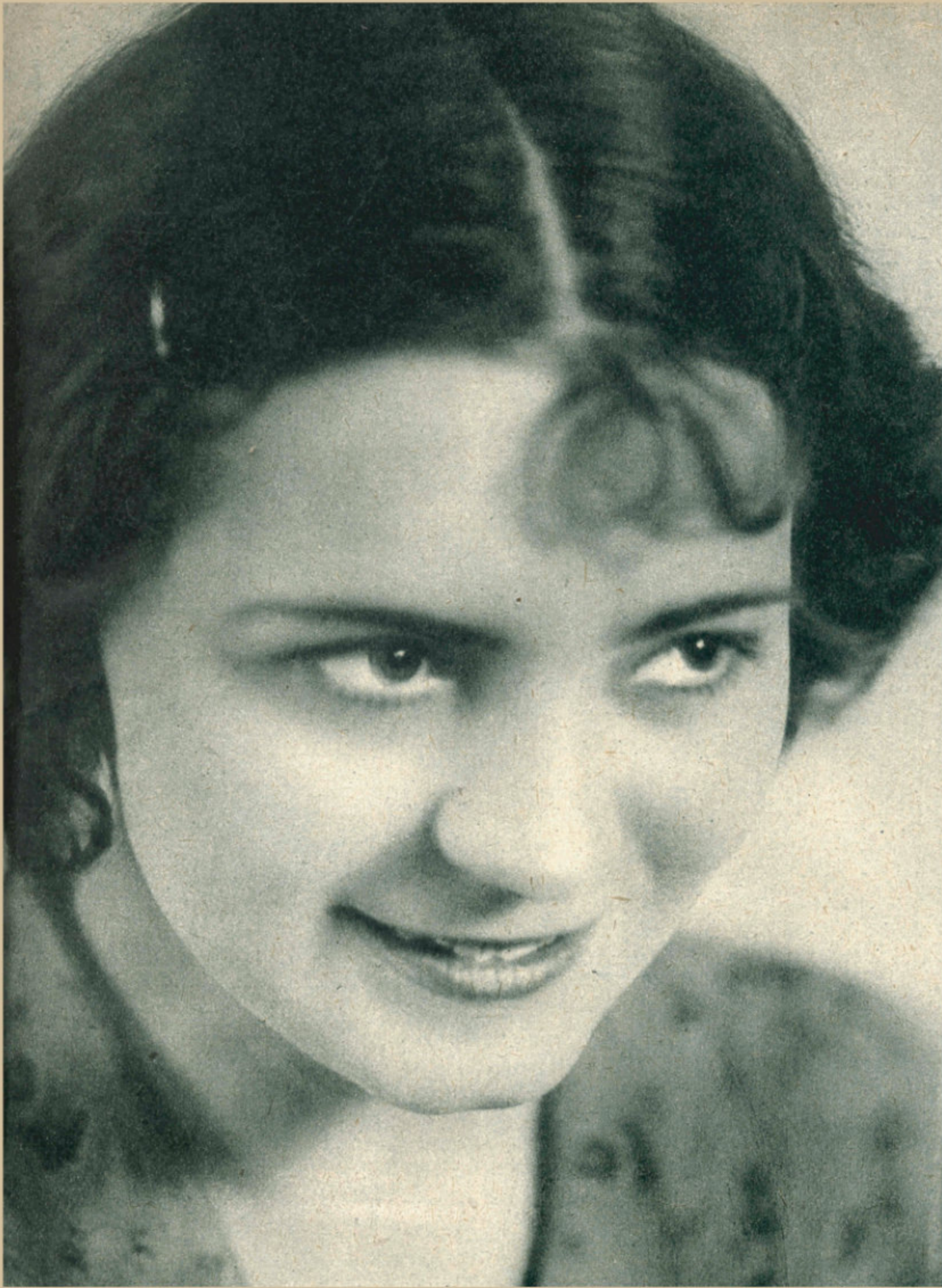

Žiarivý talent - Ružena Porubská

Narodila sa v Dolnej Súči 25. januára 1908

Zomrela v Bratislave 18. júla 1978

Portrét, 1935

Ružena Porubská

Ružena Porubská, vyd. Hurbanová, tiež Hrušovská divadelná herečka z druhej vlny prvej hereckej generácie

Jedna z prvých absolventiek Hudobnej a dramatickej akadémie pre Slovensko v Bratislave u prof. Janka Borodáča.

Do Slovenského národného divadla nastúpila v roku 1929 „ako jedna z najslubnejších síl“, hrávala 15 – 20 rolí v sezóne.

Neskôr ako členka českej činohry SND vytvorila s režisérom Viktorom Šulcom viaceré významné postavy v hrách českého a svetového repertoáru (Júlia, Robotka Helena, Roza Berndová).

V rokoch 1938–1941 pôsobila mimo Slovenského národného divadla, kde spolu s Andrejom Bagarom našťudovala hru

Louisa Verneuilu Pán Lamberthien, ktorú úspešne hrávali po slovenských mestách na ochotníckych javiskách.

Po skončení druhej svetovej vojny sa vrátila do divadla; jej oslnivé začiatky v umeleckej práci nepokračovali a v roku 1955 zo zdravotných dôvodov odišla do predčasného dôchodku.

Za svoju umeleckú činnosť bola ocenená 1946 – Ormisovou cenou mesta Bratislavy za dramatické umenie

1956 – vyznamenaním Za vynikajúcu prácu, za dlhoročnú svedomitú umeleckú prácu v činohre Národného divadla.

Sveťa Hurban s bratrancom, dramatikom VHV v Starej Pazove vo Vojvodine

SVETOZÁR HURBAN (1909 – 1933)
člen činohry SND (1929 – 1933), vnuk Jozefa Miloslava Hurbana, synovec Svetozára Hurbana Vajanského, manžel Ruženy Porubskej, ktorý tragicky zahynul vo vinách Dunaja pri meste Zemun

M. M. Delinský, ktorý venoval herecku R. Porubskej roku 1976 rozsiahlejšiu štúdiu Tri podoby Ruženy Porubskej (1929–1939), vraví, že postavy, ktoré vytvorila, mali bezprostrednosť prežitia, ale zároveň bolo na nich vidieť aj zložitú tvárnosť a psychologicko-analytické a divadelno-obrazné úsilie zámeru, tvárnej výle a výtvarného myslenia. V Bernardovej Franciíne Porubská vyrástla v tragickú, ktorú majú jej rovesníci až dodnes v živej pamäti. Jej nadvieň sa opätovne potvrdilo v Hauptmannovej Róze. Práve táto úloha „sa stala triumfom R. Porubskej“. Tak Franciína, ako aj Róza vyovali mimoriadne mocný zážitok.

Môžeme zovšeobecňovať: Porubská svoj talent, svoju božskú iskru plne rozvinula a bolo ťažkým previnením i jej osobnou tragédiou, že mnohé nešťastné peripetie v rozvoji nášho umenia nedokázali uplatňovať jej nadanie aj v neskorších rokoch. Síla jej schopnosti však nechať bovať ani v štyridsiatych rokoch: spomínam si – no boli tu už len splošne priateľskosť – po Shawovej Kleopatre na jej onamajúco skvelú úlohu v Šekspirovej Antigone.

Prišli nešťastné roky 1938 a herečka, ktorú dovtedy ospevovali ako žiarivý talent, dostávala sa k závažnej práci čoraz menej, až do prepustenia z divadla roku 1941. Umelecky ju unikli. Po odchode sa síce vrátila do divadla, no vonkajšie okolnosti jej už nedokázali najlepšie rozvinúť celé bohatstvo svojho jedinečného nadania.

Po čase jej kolegyňa z českej činohry, vynikajúca česká herečka Oľga Benčíková, napísala: „Viš sama, jak si uzavíra ráko: „Cim uvedomelejší a oddanejší bude náš vrah k rozvíjajúcej sa skutočnosti, tým väčší budeme

žila.“ Benčíková si ju vážila aj ako „silnou a hrdoú povahu, ktorá se nebojí říci lidem pravdu do očí“. Mala veľké a horiace srdce; ilachemá a pravdivá usilovala sa o dosahovanie „vyšších doketov a nevšedných horizontov pravdy a krásy“ a podceňovala k tomu aj svojich kolegov.

R. Porubská nebola len umelkyňou, ale aj viedlanou osobnosťou. Svedčia o tom mnohé jej štúdiá a kritické state: rukopisné i publikované, o divadelnom umení i o päťdesiatych rokoch našej kultúry. O umelcoch, ku ktorým mala vrecny vzťah, uverejnila napríklad rozsiahly a perskavý rozbor súčasného anglického divadla, ktoré poznala na študijnom pobyte v Anglicku. Vypätne analyzuje a hodnotí tiež divadelný život, herecké problémy, niektorých autorov dramatickej literatúry. O Tajovského hrách píše napríklad, že dramatické konflikty konajúcich osob sú konkrétnym výrazom spoločensko-triednych rozporov danej historickej epochy: „Konflikty hier J. G. Tajovského vychádzajú z rozporov spoločenských síl za kapitalizmu a aktívny vykonávatelia týchto konfliktov, dramatické postavy, sú bibickým realistickým obrazom života delnického ľudu a mestiackej spoločnosti. Sú klenotnicou slovenskej dramatickej literatúry, vyznačené majstrovským diaktom, a k ich sociálnickejmu umeleckému zverešeniu treba dnes už nielen cit, lásku, humor a úprimnosť, ale aj dokonalý, analyzujúci um, ktorý pomáha vnikať vždy hlbšie a hlbšie do postavy a ktorý môže byť zárukou lístého rozvinia výrazových prostriedkov.“ Svoje kritické state a štúdie uzavíra ráko: „Cim uvedomelejší a oddanejší bude náš vrah k rozvíjajúcej sa skutočnosti, tým väčší budeme

106

107

Igor Hrušovský: Monológy a dialógy. Bratislava, Slovenský spisovateľ, 1980, s.106.

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

IGOR HRUŠOVSKÝ (1907 – 1978)
filozof, akademik , druhý manžel Ruženy Porubskej

Výstavu pripravil Divadelný ústav Bratislava v spolupráci so Slovenským národným divadlom, 2008.

Autori výstavy Katarína Kunová, Martin Timko. Grafické spracovanie Viera Burešová. Materiál použitý na výstave je z dokumentačných fondov Divadelného ústavu Bratislava.

Autori fotografií: Gejza Podhorský, amatérsky fotograf Sedláček z Bratislavy, archív Slovenského národného divadla, Ateliér Apfel v Bratislave, Ateliér Horn v Bratislave a ČSTK.

Školské roky v Bratislave

Budova, v ktorej sídlila Hudobná a dramatická akadémia pre Slovensko v Bratislave Na Priboji č. 4 (na dnes už neexistujúcom nábřeží pri hoteli Devín). Neskôr akadémia sídlila na Primaciálnom námestí v dnes už neexistujúcej budove na základoch, ktorej stojí Miestny úrad Bratislava-Staré mesto

Pozdrav „Novému Svetu“ od žiakov II. ročníka slov. dramaf. školy v Bratislave

Sediaci (od ľava): Porubská, profesor J. Borodáč, režisér „Slovenského Nár. Divadla“ a Vozáryová, Stojaci (od ľava): Vragassy, Michaeliová, Novák, Juričková a Nerád

Žiaci 2. ročníka Hudobnej a dramatickej akadémie v Bratislave v školskom roku 1926/1927

Ružena Porubská, absolventka Hudobnej a dramatickej akadémie pre Slovensko v Bratislave, 1929

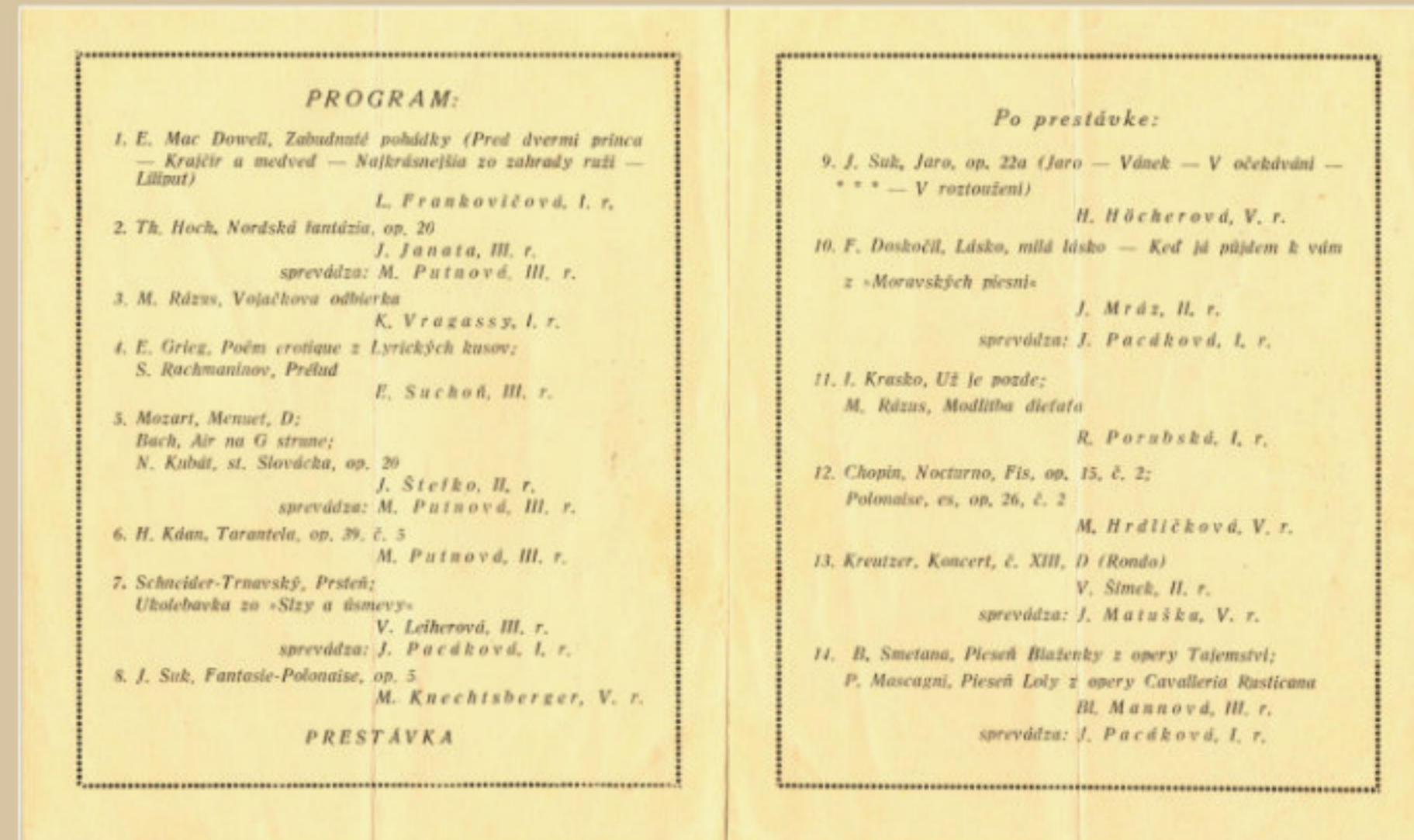
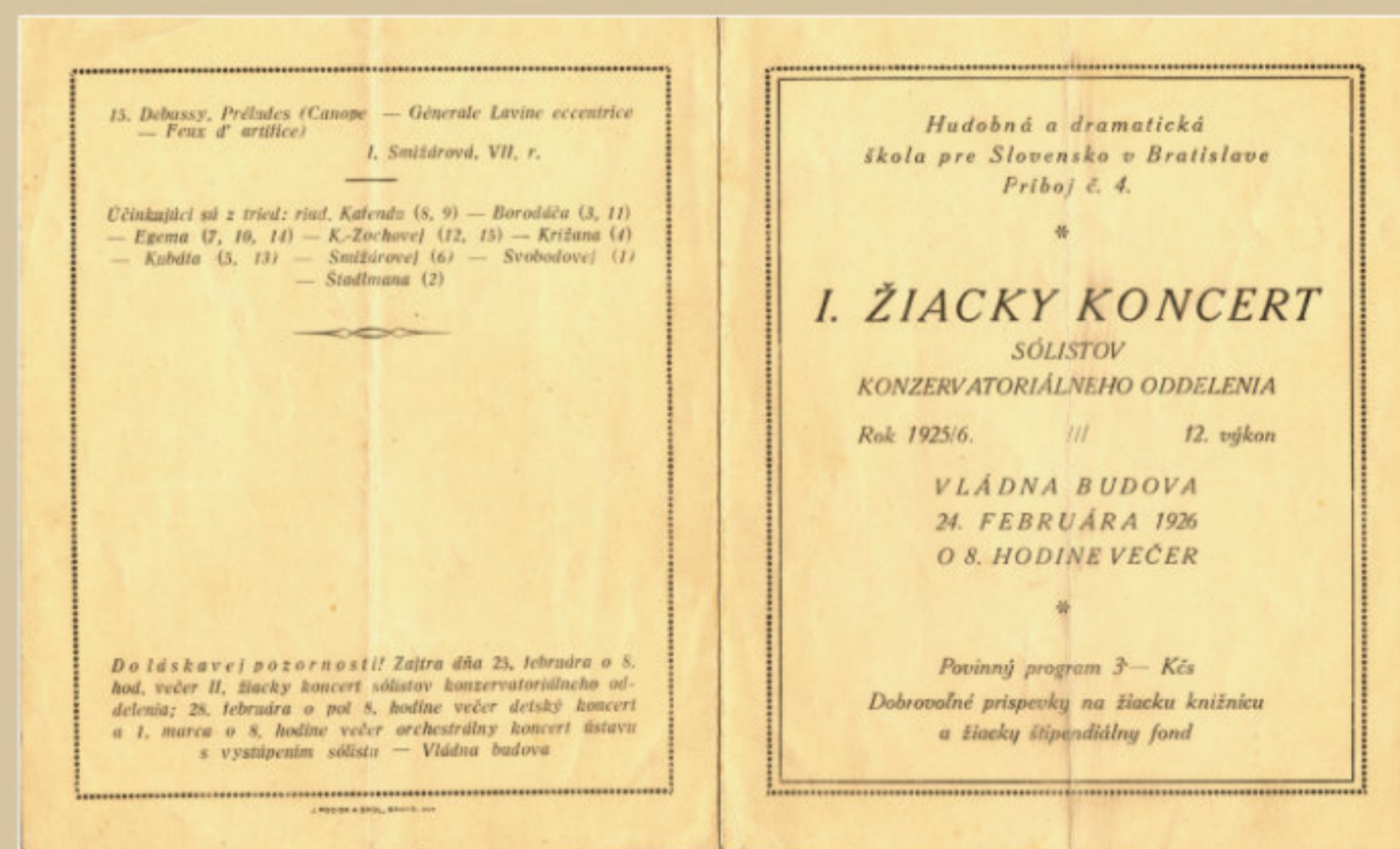
Kultúrny obzor.

Absolventi dramatického oddelenia Hudobnej a dramatickej akadémie pre Slovensko v Bratislave usporiadali v pondelok, 14. mája vo voľenskom Zátíši divadelné predstavenie. K večeru zvolili si jednorozpravku od Vikovej-Kamétskej hrny, pojednávajúcu o probléme ešte i dnes aktuálnom, ako mladý pán z dobrej spoločnosti nžíva sveta a žien, ale potom mravne sa uráža nad bohémskou, ktorá v dobe dospievania zvedava sledovala jeho počínanie. Titulná úlohu bohémsky Seľy podala sl. Březinová herecky premyslene, ale neurčila v celom hre lyrické krakľivosti prebúdajúceho sa dievčaťa, dávajúc jej chvíľami maniere ženy zlozenej. Mladého pána Hlavu p. Jamnícký vlastne ani nehral, len odtrkával jeho dielom. Pani Podolská v predstavení sl. Juričkovej potrebovala viac vzruchu svedičky. — Živšia bola druhá jednorozpravka „Majka“ od Gregora-Tajovského, v ktorej Anička sl. Porubská pôsobila dojemom živej bezprostrednosti. Sl. Juričková v matke Zuzke ponechávala zbytočne miesta mrvivc, novyhraté. Duro Boháč podol p. Vragassymu svojom pomerom nezhynnosťou, Janko p. Hrebľava nahradzoval živelnú prudkosť ľubajom ipstakým rozhorčením. Režiu „Majky“ sl. Březinová a previedly ju v daných možnostiach vo voľenskom Zátíši s veľkou pečlivosťou i zďarom. Ze veľmi často bolo údelku-jedich zle počut, napísanem zlej akustika. — Absolventi, ktorí sa tu predstavili, sl. Březinová, Juričková, Porubská a p. Vragassy, sú prijati pre budúcu sezónu k číslaru SND. Výkony v ich vlastnom prostredí viac-menej rovnocenné, pôsobili by vo väčšom prostredí a smertku nehotové a tak ukazujú sa nutnosť, že číslaru SND, budú potrebovať avšaknej sly k ich ďalšiemu školeniu a vedeniu, ak jej maľd byť čo platní. —ap—

-ap-. Kultúrny obzor. Absolventi dramatického oddelenia Hudobnej a dramatickej akadémie pre Slovensko v Bratislave. In Robotnícke noviny, 17.05.1929, roč.26, č.112, s.3.

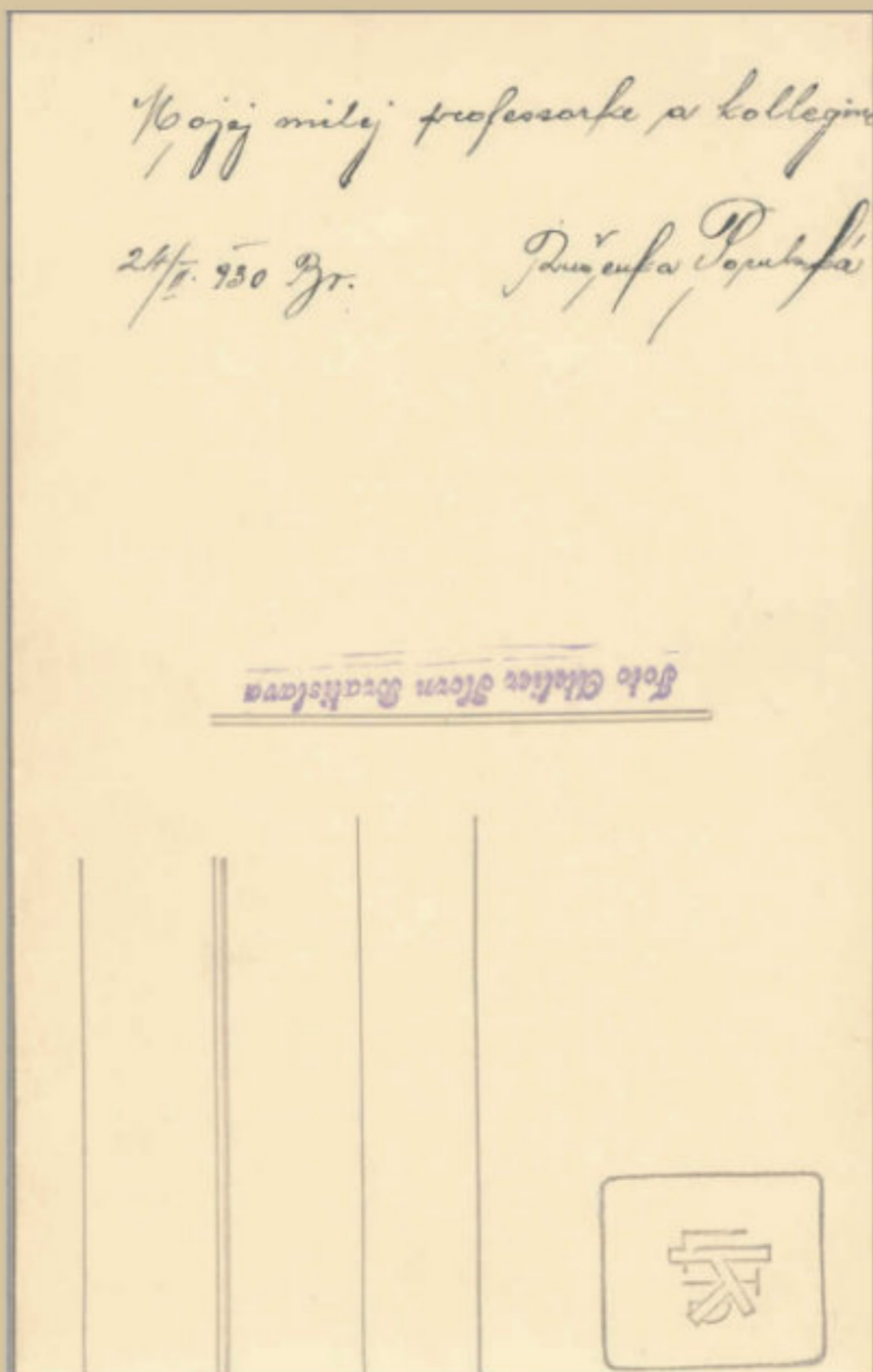
Tablo absolventov Hudobnej a dramatickej akadémie pre Slovensko v Bratislave v školskom roku 1928/1929
Zľava profesorský zbor: Bohumil Slezák, Anton Ledvina, Jozef Egem, Emanuela Kajetánová, Friso Kafenda (riaditeľ), Anna Kafendová-Zochová, Ján Strelec, Gustáv Náhlovský, Janko Borodáč
Zľava absolventi: František Prášil, Viera Zochová, Ján Kampitsch, Leopolda Juričková, Ružena Porubská, Karol Vragassy, Valéria Leiharová, Adolf Hellmann
Zľava dolný rad: Hermína Rojková, Ilona Kováčsová, Ján Matuška, Emília Šandriková, Vilma Březinová, Mária Somogyiová, Jaroslav Janata, Eiena Poppová-Hlavatá, Juliana Rieszová

Bulletín I. žiackeho koncertu sólistov konzervatoriálneho oddelenia Hudobnej a dramatickej akadémie pre Slovensko, 24. februára 1926, na ktorom recitovala i Ružena Porubská poslucháčka 1. ročníka básne Ivana Krasku a Martina Rázusa

Túto fotografiu venovala Ružena Porubská svojej profesorka Oľge Borodáčovej, 1930

Kolotoč postáv dedinských dievčat, naiviek, mondénnych dám i precitlivených žien

Jozef Gregor Tajovský: Statky-zmätky, SND Bratislava, 5. 3. 1930
réžia Janko Borodáč
Ružena Porubská (Zuzka Kamenská)

St. John Greer Ervine: Jeho prvá žena, Ľudové divadlo Bratislava, 11. 6. 1930
réžia Janko Borodáč
Ružena Porubská (Elzie Fraserová)

Marcel Pagnol: Malajský šíp, SND Bratislava, 3. 9. 1931
réžia Janko Borodáč
Ružena Hurbanová-Porubská (Malajčianka)

V sobotu 10. mája 1930.

*P. 8100
37 X 1429 ✓*

Ženský zákon

Veseloha v 4 dejstvách. Napsal J. G. Tajovský.
Režia Janko Borodáč. Výprava dľa návrhu J. Ladvenicu.

Zuza Javorová, vdova	Marka Sýkorová
Anička, jej dcéra	Ružena Porubská
Iano Malecký, uhliar	Jozef Kello
Mara, jeho žena	Oľga B. Országhová
Miško, ich syn, rekrút	Vítazoslav Boček
Dora Kalinová, vdova	Mária Petříčková
Štefko, sluha u Javorov	Svetozár Hurban

Dej odohráva sa na dedine.

Bulletin k Ženskému zákonu, 30. 10. 1929

Autor jej poskytol k tomu dosť možností. Pekným párikom milencov bola sl. Porubská a pán Boček. Sl. Porubskú sme videli v tejto hre prvý raz vo väčšej úlohe. Odrátame-li trému a prirodzené rozčúlenie prvej premiéry, možno povedať, že podala veľmi sympatický výkon a prejavila sa inteligentnou a pohotovou adeptkou nielen pekného a výhodného javiskového zjavu, ale aj zvučného, dobre školeného hlasu. Dobrú fi-

Beta (Jindra Hušková). Tajovského „Ženský zákon“.
In Slovenský denník, 01.11.1929, roč. 12, č.252, s.2-3.

Zájazd činohry SND v Trenčianskych Tepliciach, 1932
Janko Borodáč, Ignác Vincek-Hochštetský, Štefan Figura, Hanuš Malimánek, Ján Jamnický, Ján Sýkora, Sviežo Hurban, Ivan Lichard, Gašpar Arbet (inšpicient), Jozef Šartner (šepkár), Andrej Bagar, Fraňo Devínsky, Lea Juričková, Emília Wagnerová, Mária Devínska, Hana Meličková, Oľga B. Országhová, Ružena Hurbanová-Porubská, Mária Sýkorová, Jozef Kello.

L. Jonson: Rozum rodiny, SND Bratislava, 11. 10. 1932
réžia Janko Borodáč
Sveto Hurban (Roger), Ružena Hurbanová-Porubská (Yoyce)

L. Jonson: Rozum rodiny, SND Bratislava, 11. 10. 1932
réžia Janko Borodáč
Ružena Hurbanová-Porubská (Yoyce)

V českej činohre s režisérom Viktorom Šulcom (1934 - 1938)

Viktor Šulc s členmi českej činohry pred budovou SND v Bratislave
Zľava: Viktor Šulc, Karla Fričová-Vaňková, Karel Pavlík, Beta Pončanová, A. Marečková, Karel Hradilák, Ružena Hurbanová-Porubská.

VIKTOR ŠULC (1897 – 1944)
režisér, šéf českej činohry SND (1932 – 1938)

...stretnutie so Shakespearom

William Shakespeare: Romeo a Júlia, SND Bratislava, 20. 12. 1932
réžia Viktor Šulc.
František Vnouček (Romeo), Ružena Hurbanová-Porubská (Júlia)

bry, Viktor Šulc, stelesnením jednej z najväčších postáv svetovej klasiky v Shakespeareovej hre Romeo a Júlia. Bola to vlastne moja prvá veľká, umelecky vysoko náročná postava. Pre mňa, Slovenku, to bolo veľké významné a súčasne veľká zodpovednosť, veď táto o Shakespeara hrašlo v našej red, Vianšná red, psychologicky zvláštne diferencovaná postava vyžadovala najprípustnejšie sústreďenie všetkých mojich schopností — lásky i porovnane kolektívu a umelecko-morálne zodpovednosť režiséra. Na týchto skúškach som sa vďaka svojmu podrobnému znázorneniu Shakespearovou dobou. Réžisér poukázal na spoločenské rozpory doby, na jej charakteristické znaky. Bola to pre mňa kvalitatívne úplne nová práca. Réžisér Viktor Šulc išiel úplne na myšlienku vianšného slova pri všetkej úcte k zachovaniu rytmu veršovaného textu hry. Zadal, aby sme zachovávali logiku interpunkcie a teda sa snažili formou vianšného slova. Usmerovali, ne naznačovali prívah herca, pričom a uvážil každý postreh, ktorý mu herca priniesol, a vždy vpravovali: „Radšej viac ako menej. Labiate sa uberať, ale ľahšie sa pridáva.“ Réžisér a nami často skúšal aj mimo pravejšieho času, vždy ochotný venovať sa hercom, ktorí ho potrebovali.

Ružena Porubská. Moje spomienky. In Slovenské divadlo, 1955, roč.3, č.2, s.158-169.

Kobercový dom BÜCHLER
Pravé perské a iné koberce, kufly, záclony, a vankové zariadenie. Levné ceny! Prvá triedna jasný!

Bratislava Vysoká cesta č. 1

LITERATÚRA, kancelárske, technické, a študentské potreby.
H. HORÁČEK
knihkupec
BRATISLAVA
PALÁC „SPORTREJAN“
Telefon 29-76

Nábytok a detské vozíky
najlacnejšie možno dostať u firmy
J.L. Schloss
Bratislava
Nám. Republiky 5-6

Dámske toalety a bielizeň
F. Tauskýho synovia
Sedlárska číslo 7

I. STEINER Špeciálny dom pre jemnú pánsku odev
Bratislava, Rybárska 4

Slovenské národné divadlo
Riaditeľ: Anton Drašar
ROMEO A JULIA
Tripletté dielo štúdiý mládeže v 27 obrazoch. Napísal W. Shakespeare. Prvýkrát B. Stejnák, Dramaturgická doprava a inovácia Viktor Šulc. Vydanie spoločnosť arch. F. Zelinka. Hlohová spoločnosť Zdenko Folprecht. Technické zariadenie J. Lachová.

Major doteraz (Chorus)	Basča Melichová
Julia Capuletová	Ružena Porubská
Capulet	František Vnouček
Orsino Montecova	František Vnouček
Julietta Capuletová	Julia Štepančíková
Capulet, obdny	František Vnouček
Tybalt Capulet, jeho syn	František Vnouček
Kapulet	Karel Hradilák
Mercutio	František Vnouček
Romeo Montec	František Vnouček
Balthazar, Romeoov bratovec	František Vnouček
Albanian, slaba slávnica Parisa	František Vnouček
Paris, slaba slávnica Mercutio	František Vnouček
Escalus, starší Veronický	František Vnouček
Paris, synovec vladára	František Vnouček
Mercutio, mladovec synovec a priateľ Romeo	František Vnouček
Romeo, slaba slávnica Parisa	František Vnouček
Julia, slaba slávnica Mercutio	František Vnouček
Lorenzo, brat františek	František Vnouček
Ján, brat františek	František Vnouček
Mantuaner v Mantove	František Vnouček
Zvoniar v Mantove	František Vnouček
Strážnik	František Vnouček
Uradný strážnik	František Vnouček

Hostia in Capuletov, fud, strážnik, vojaci.

Odeon, Parlophon a Homocord
dosky a gramofony, všetky rážky, skvelé slúchadlá na skládke
Gen. reprezentácia pre Slovensko a Poľ. Rus
Richard Beinhacker
Bratislava
Nám. Republiky č. 33
Telefon číslo 31-38

Prvá slovenská továrňa na výrobu zlatého a strieborného tovaru
majetníka
Br. Frostig
Bratislava
Továrň
Františková nám. č. 1
Telefon číslo 57
Obchod
Michalská ulica číslo 6
Telefon číslo 16-02

Salón dámskych klobákov
Chapeaux Gelber
Bratislava
Mostová ulica č. 4
veľká hotelu Savoy

Bulletin k Romeoovi a Júlii, 20. 12. 1932

Benodiarilo sa všetko. Na pr. na prvých výstupoch ľadca značne nervozita, že boli rozmazané a i. nerozumiteľné. Verže bol veľmi zle a k tomu ešte pohľadne recitované nadanie navrátene a stratené. Znenáštne nastalo až nešťastie, keď i v hľadisti zavládol klud. Potom sa hra dostala i žiadneho tempa, ktoré s menšími odchytkami vdržalo až do konca, čo treba ocenit, a ovšem tiež štýla, bez čoho Shakespeare nie je ani mysliteľný, ani predvediteľný. So bola však na prvý pohľad patnáť, čo bolo nové, nekonvenčné poliatie, ktoré do detailov sa nenodarilo realizovať. So na pr. veľmi výrazne sa prejavilo na p. Fr. Vnoučekovi, ktorý veľmi talentovanom a tak ľahom umelcovi, že každý tragický moment stráca v jeho rukách svoje ostré a lyrické nabúda až ženskú sugesívneho krásia. Iste v intenciaciach režie založil Romeo prišli znečistilo, čím si citová stannica tak rozšíril, že ju — vzhľadom k veľkosti úlohy — nemohol tak zvládnuť, aby postava nim vytvorená bola vitsená z jedného kusu. To di R. Porubská v úlohe Julie, alebo n. J. Pivec ako Mercutio a končne i n. M. Béran Beauvillo, ktorí v p. A. Tichom (františková Lorenzo) vytvorili tie najvýraznejšie a najúčelnejšie postavy, máli už väčšie šťastie. Rozprávali sa citovo, ale súčasneovali na text, ne zabúdajúce jeho lyrické. Si vitóna a rozprávajú časú náležite vzdýchnuť a zdôrazniť. Ostatné i n. Vnoučekovi bola premiére dobrá skúška. V režisre už sa vedel pozabívať množstvo svu sozneností a hrudí na začiatku si nasadiť o veľa sympatickejšie cesto.

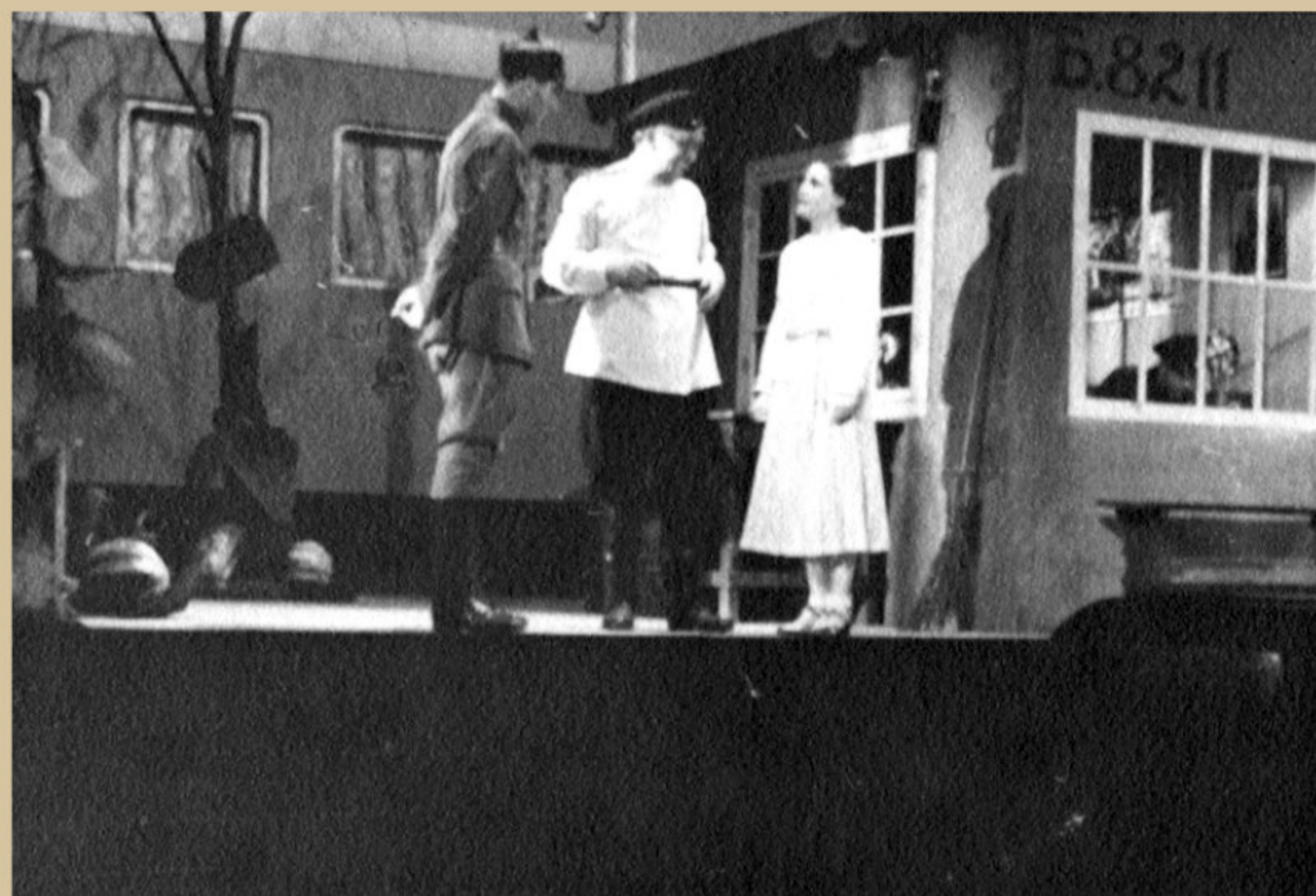
Jdv. (Josef Dvořák). Kulturný obzor. Hra o láske a smrti. In Robotnícke noviny, 22. 12. 1932, roč. 29, č. 292, s. 4.

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

... so svetovou klasickou drámou

Jean Jacques Bernard: Dom pri ceste, SND Bratislava, 8. 10. 1935
réžia Viktor Šulc
Ružena Porubská (Francine)

Alexander Nikolajevič Afinogenov: Kde vlaky nezastavujú, SND Bratislava, 8. 5. 1936
réžia Viktor Šulc
Karel Hradilák (Matuš Iljič), Antonín Tihelka (Korjuško), Ružena Porubská (Žeňa)

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

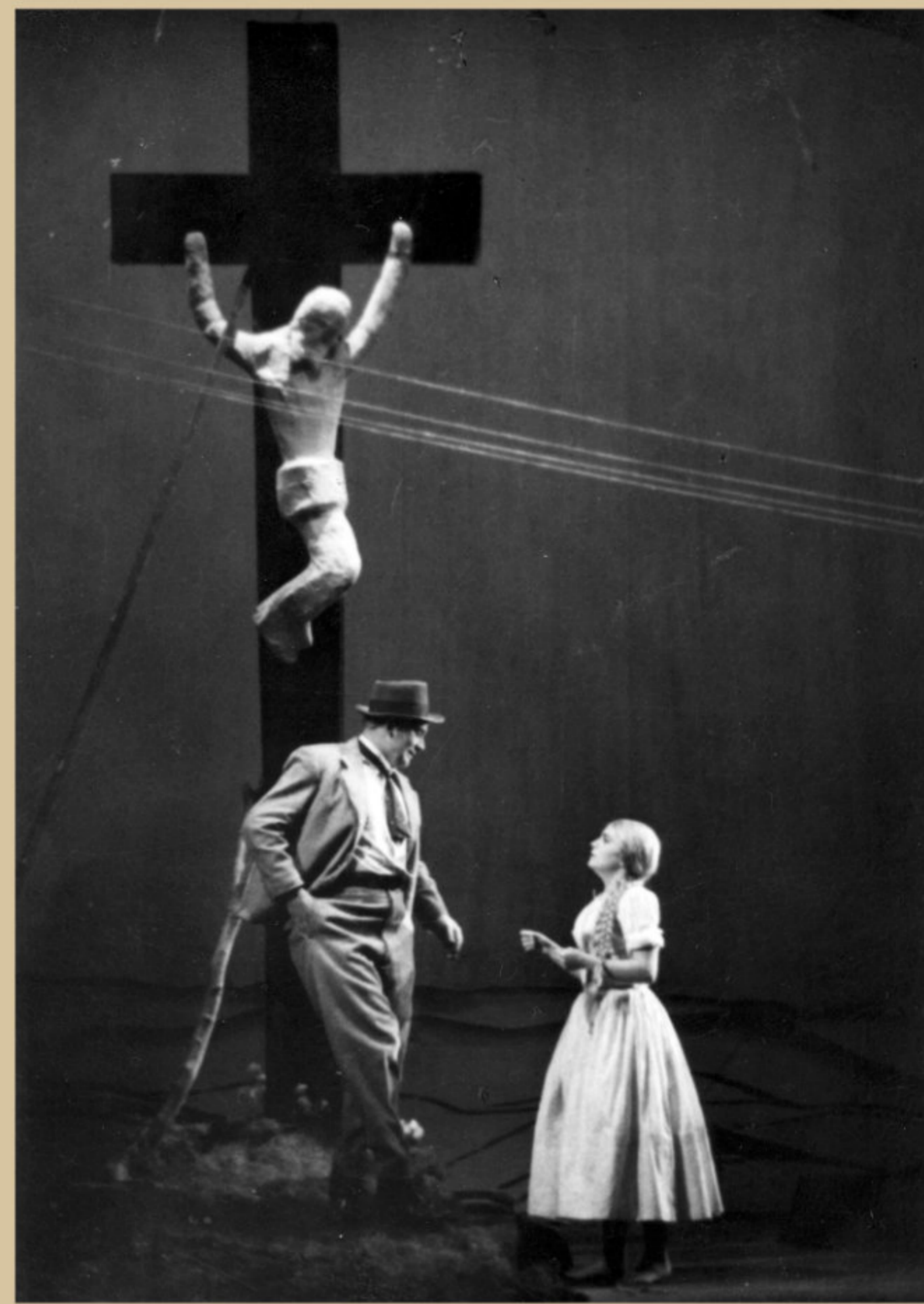
GERHART HAUPTMANN: »Ružena Berndtová«

Hauptmannova tragédia »Ružena Berndtová«, ktorú v nedeľu zahrala česká činohra SND, je hra veľmi komplikovaných ľudských vzťahov. Starý Berndt je náboženský zametateľ a dedinský apostoľ, i so svojim duchovným dvojčatom a vyzúženým zaťom Augustom, pre nich dvoch je život na tejto zemi len časnou prípravou, ktorej hlavným príkazom je obmedziť čo na najmenšie číslo počet hriechov, ktoré tu nevyhnutne páchame. To je priame popretie dravej, prirodzenej životnej sily Berndtovej dcéry a pozdejšej Augustovej ženy Ruženy, ktorá sa tajne sťúka a žije s rýchtárom Flammom, nešťastne ženatým s nevyliciteľne chorou ženou. Flamm je poctivý a i na svoj pomer k Ružene poctivo sa divajúci človek, no vždy sa berie cestou najmenšieho odporu. On tu predstavuje vzťah muža k žene, i so strojníkom Streckmanom, podliakom a chvastúňom, ktorý vystupuje tajne schádzanie sa Ruženy s Flammom, vyhráňa stále Ružene priznaním toho jej otcovi a snúbencovi, ak sa mu oddá a vháňa ju do zúfalosti a znepokojuje i Berndta a Augusta. Nakoniec ju znásilni. Pri sraženke s Augustom mu vybijie oko a naznačí tajné styky Ružene a pri súde z toho vznikom Ružena zachráni sa pred svetom len krivou prisahou. No to je i koniec a porážka jej nadľudskej námahy držať sa v rovnováhe, zatajiť svetu, že je samodruhú s Flammom, i svoj vzťah k Flammovi, neporuší si ho ani s Augustom, ktorého si vezme len zo súcitu a na pranie otca, a núti Streckmana, aby nič nevyzradil, i skryť všetko pred dedinou, ktorá tuší čosi ako prežvešť tejto tragédie páti či šesti ľudí a zlozmyselne ju privoláva. Ružena márne sama bojuje proti všetkým hrádzam a prekážkam, pre iného neviditeľným, márne chce si vybojovať svoje právo na život pri zachovaní všetkých mravných príkazov svojho okolia. Jej nešťastie sa obnázi všetkým očiam a ostane tu mnoho mŕtvych: nemluví Ruženo, ktoré sama uskrtí, náboženský puritanizmus Berndta i Augusta, ktorí sa dožijú jeho najpriekrejšieho pokušenia svojim najbližším, rovnováha Flammovho života a jeho chorej ženy a konečne i sila Ruženiného charakteru. Z týchto postáv, z ktorých každá bola nositeľom mohutného citu, výtju z veľkého konfliktu len zlomení nešťastníci. A jeden sa z nich rozhodne nezreštauruje, posledná príčina všetkého nešťastia: náboženské ideály Berndta a Augusta, ktoré z lásky k nadprirodzenému zavrhyli prirodzenosť, pre boha zabudli na človeka. I náboženstvo musí ísť cez človeka — to asi chce povedať Gerhart Hauptmann.

Táto namáhavá hra bola opravdovou skúškou hercov i režiséra. Ním bola vrušujúca príprava budúcej tragédie predstavená opravdu dramaticky. Vrchol hry, posledné dejstvo bola veľká scéna, veľká i zahraniím, a výkon pani Porubskej patrí k celkom výnimočným. Táto žena sa namáha tak opravdivo a tak vášnivo si uvedomuje svoju úlohu, že jej mohutné citové zábery a zlomené gestá prechádzajú až do kľúčových stavov, keď má strach divák i o ňu samotnú. A v stredných polohách, tam kde prostre: hovorila, alebo kde hrála na odpoveď pohotové dievča, bola dokonalá. Taký bol i Berndt pána Tihelku a Streckman. August bol výborný v gestikulácii. Pani Benišková sa nám pri všetkom usilii v tejto úlohe nepáčila a u p. Hradiláka prekáža malé intonačné rozoznánie. Najmä kus inteligentnej a poctivej práce režiséra sa ukázalo v tejto hre. Len trochu pozorovaní dedinskej a sedliackej mentality chýbalo menším postavám. Snáď by tým nebola utrpela básnickosť deja, ktorá bola podčiarknutá jemne a pozorne režiou i scénou M. Galandu.

Gerhart Hauptmann: Roza Berndová, SND Bratislava, 14. 11. 1937
réžia Viktor Šulc
Otylie Benišková (Pani Flammová), Ružena Porubská (Roza Berndová)

Gerhart Hauptmann: Roza Berndová, SND Bratislava, 14. 11. 1937
réžia Viktor Šulc
Mila Beran (Artur Streckmann), Ružena Porubská (Roza Berndová)

jp (J. Pull). Gerhart Hauptmann: »Ružena Berndtová«.
In Slovenské zvesti, 17. 11. 1937, roč. 2, č. 220, s. 4.

Ružena Porubská sa predstavuje.

S radosťou pozorujeme, že činohra SND (jej zbor slovenský i český) odchýľuje sa konečne od ľahkých kasových hier (ktoré neprestanne odhadzovať) a veje sa hrám vážnejším a umelecky hodnotnejším. Po hre Gorkého v pozoruhodnom predstavení slovenského súboru teraz zase český súbor zahral »Roza-Berndová« od Gerharta Hauptmanna. Nie sme síce nadšení prehlanným, eticky rigórnym podkladom hry, ktorý sa stal dramatickým uzlom diela, ani tými zdanlivo najefektnejšími miestami, kde účinkuje skôr sám vrchol deja, než to, ako k nemu dochádza, a preca chválime fakt, že sa naša činohra nebojí raziť cestu raššieho zrna. Veď sily pre toto má. Predstavenie »Rozy Berndovej« nás o tomto znova presvedčuje. Do radu prvých hercov činohry, ktorá už neraz so zďarom vyškúšala svoje sily aj na tých najelitnejších dielach, teraz prosvedčivo vstupuje Ružena Porubská. Neraz nás vedela presvedčiť, že vie byť rozpuštilá, detsky veselá — a kritika bola v pokušení prívlastníť jej herecký charakter »naivky«. Dobrou výslovnosťou uplatňuje sa aj v hrách konverzačných. Mälokeďy sme mali dosiaľ možnosť vidieť ju v hre, kde by mohla vytvoriť čosi odchýleného, a hlavne čosi vášňového. Niekoľké násázky tu síce už boli, najmä štýl ruskej hry dal možnosť uplatniť sa jej bezprostrednému naturelu. A tu prišla jej »Roza Berndová«. Zmocnila sa jej dravo — až pateticky, ale pritom bezprostredne. Sú tu polohy, ktoré sstrhujú jej bytosť ku krajnému napnutiu nervov. Týmto výkonom rozhodne obohatala klavistúru svojich dosavadných štýlov a charakterov. Je to nesporné mooný dojem. Sotva však možno povedať, že samú túto rolu plne vyčerpala. Prechody polohy mohli byť výraznejšie odčlenené. Hra dáva tejto role aj miesta mákšie, s väčším lyrizmom (matka, strach, hanba). Odstupovaním by bol tento výkon ešte viac získal. — Nepíšeme dnes kritiku, v ktorej by sme oceňovali kvality všetkých osôb — i keby si toho v plnej miere zaslúžili najmä zase Tihelka. Chceli sme sa len po zásluže zastaviť pri výkone Ruženy Porubskej, ktorá »Rozou Berndovou« predstavila sa nám v dosiaľ málo známej podobe. Jak.

Jak. (Andrej Kostolný). Ružena Porubská sa predstavuje.
In Politika, 1. 12. 1937, roč. 7, č. 26, s. 256.

Lev Nikolajevič Tolstoj — Jan Bor: Anna Kareninová, SND Bratislava, 4. 12. 1937
réžia Jan Bor a. h.
zľava: Milada Želenská (Anna Kareninová), ..., Drahoš Želenský (Vronský), Ružena Porubská (Barónka Chiltonová)

...s českou dramatikou

Karel Čapek: R. U. R., SND Bratislava, 17. 4. 1935
réžia Viktor Šulc
Ružena Porubská (Robotka Helena), Bohuš Rendl (Robot Primus), Anton Tihelka (Staviteľ Alquist)

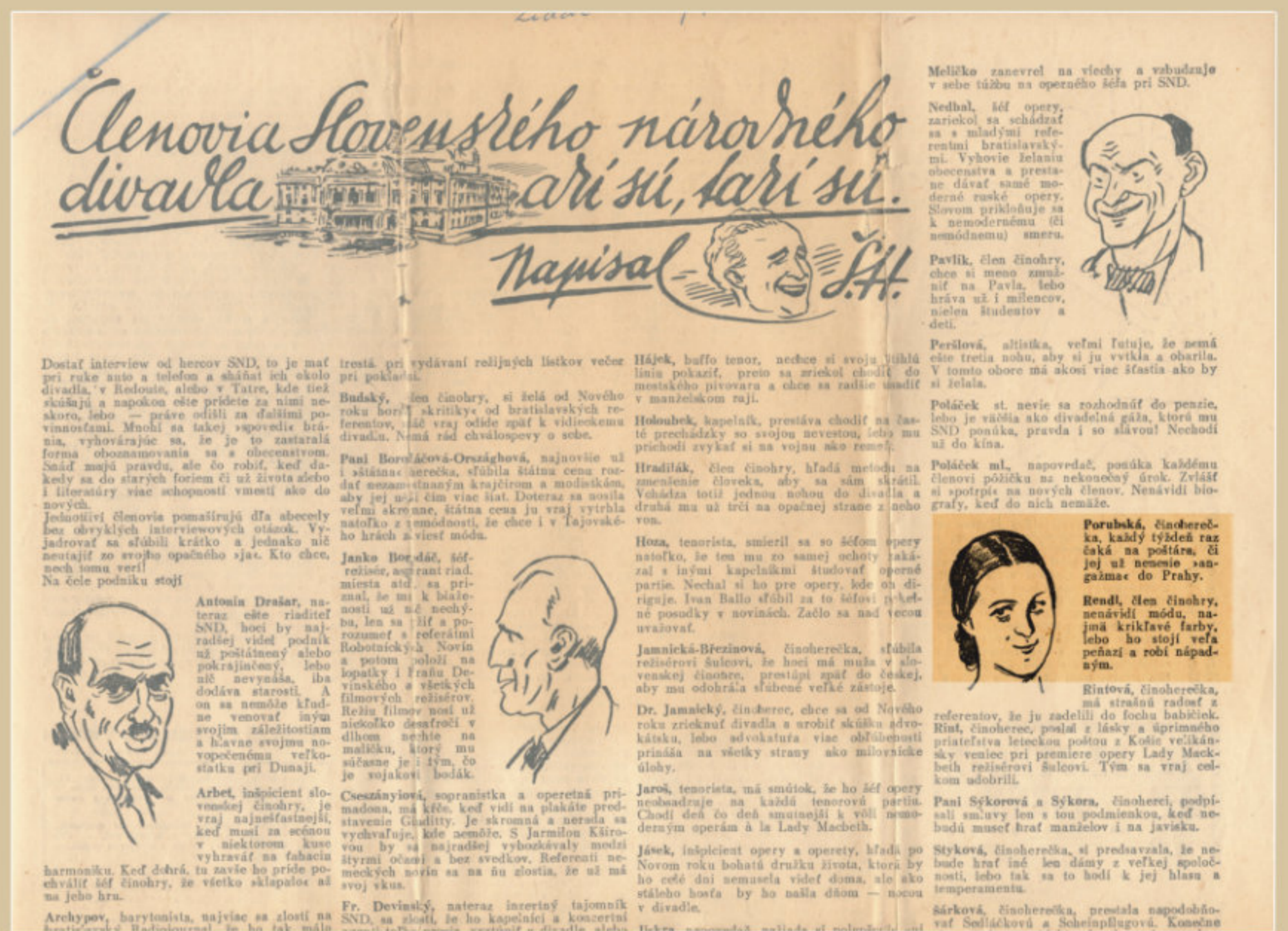
Karel Čapek: R. U. R., SND Bratislava, 17. 4. 1935
réžia Viktor Šulc
Bohuš Rendl (Robot Primus), Ružena Porubská (Robotka Helena)

Ladislav Stroupežnický: Naši furiantí, SND Bratislava, 22. 9. 1937
réžia Viktor Šulc
Bohuš Rendl (Václav), Ružena Porubská (Krištína), Ján Sýkora (Filip Dubský), Otylia Beniškova (Mária Dubská)

Josef Kajetán Tyl: Strakonický gajdoš, SND Bratislava, 13. 9. 1936
réžia Viktor Šulc
Ružena Porubská (Dorotka)

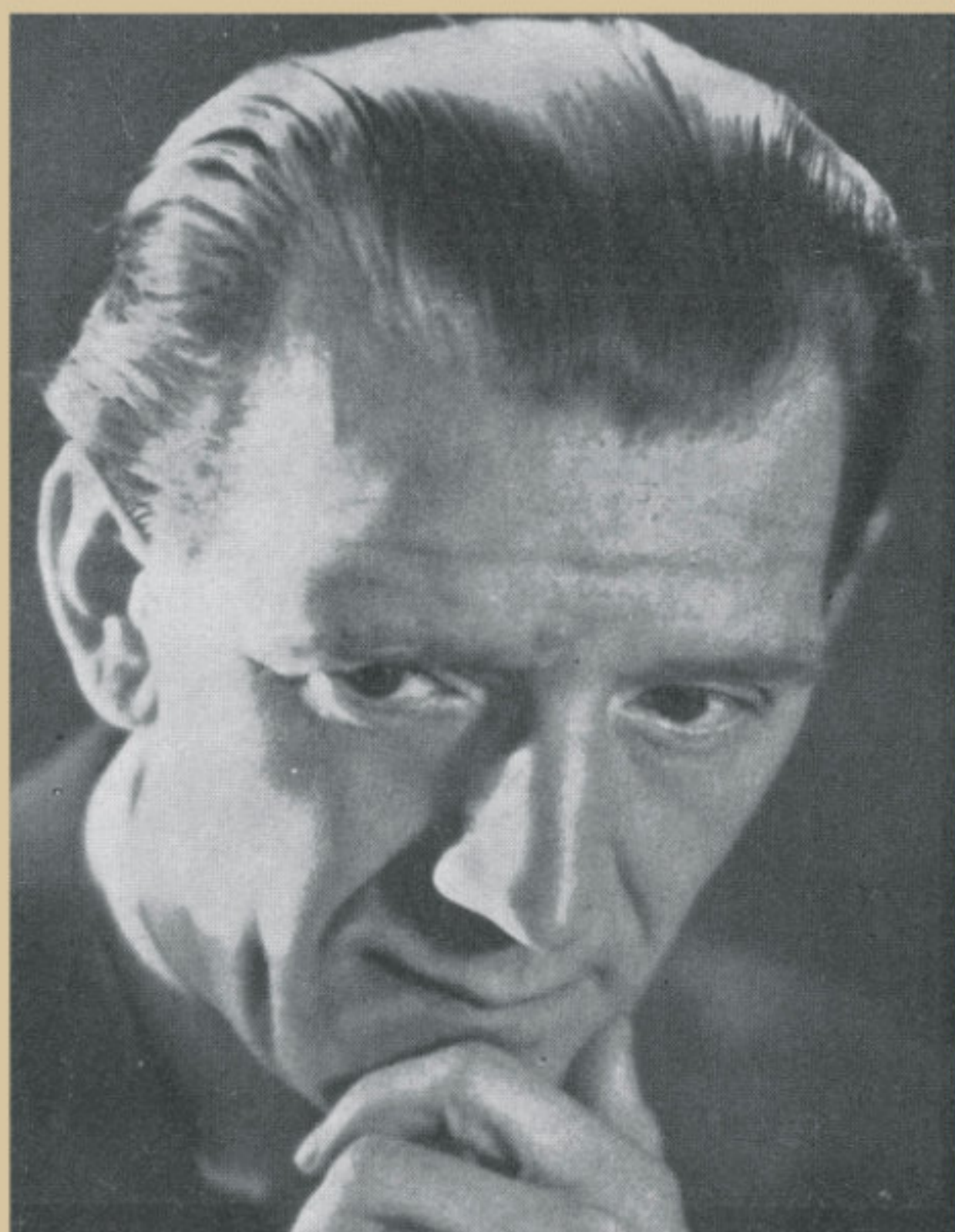
Štefan Hoza. Členovia Slovenského národného divadla ako sú, takí sú. Napísal Š. H. In Lidové noviny, 19. 2. 1936.

... s bulvárom

George S. Kaufman – Edna Ferberová: Večera o ôsmej, SND Bratislava, 12. 2. 1935
réžia Viktor Šulc
Ružena Porubská (Pavla)

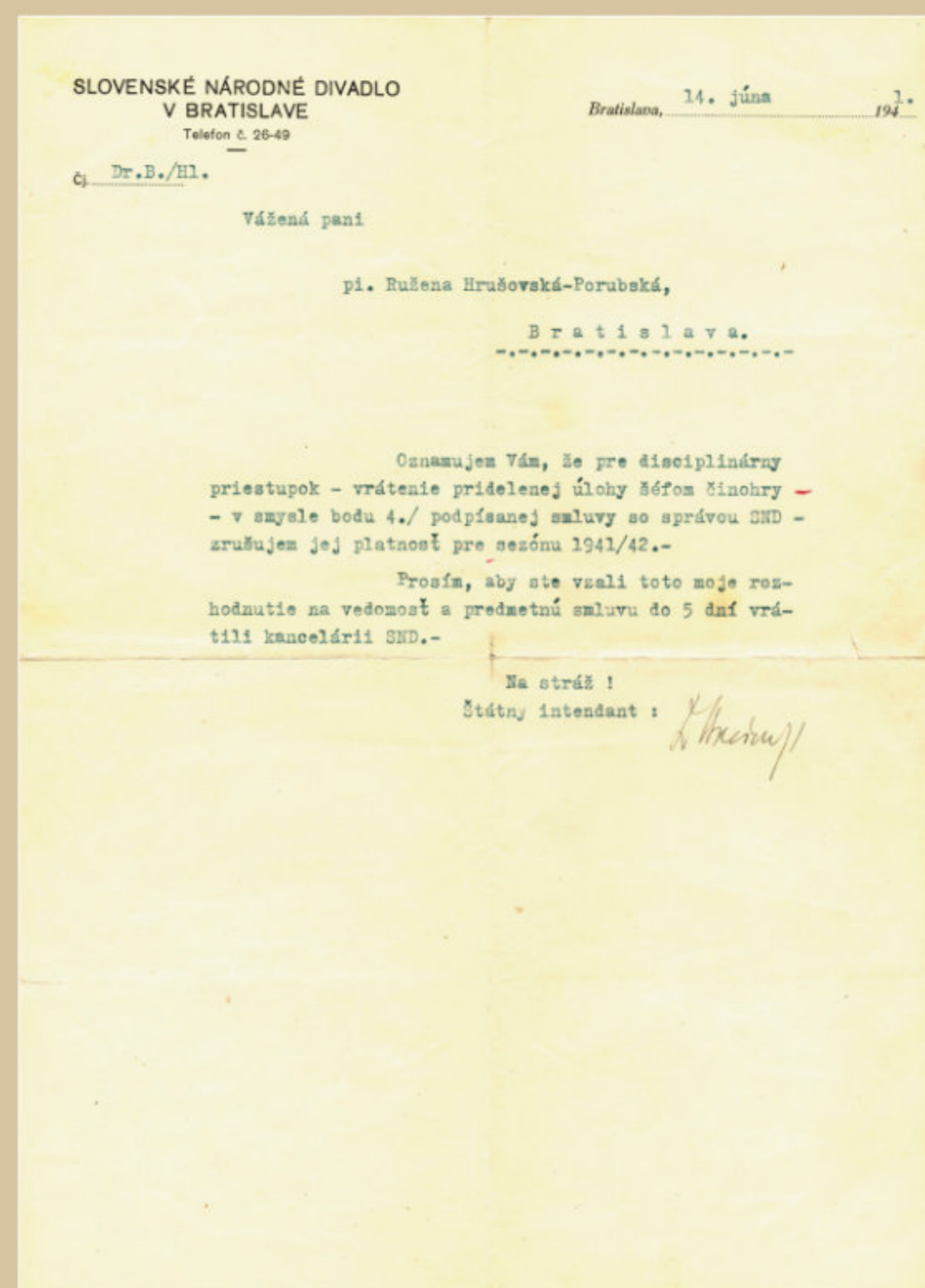
Režijný triumvirát Borodáč - Hoffmann - Jamnický

JANKO BORODÁČ (1892 - 1964)
režisér, šéf slovenskej činohry SND (1932 - 1945)

George Bernard Shaw: Caesar a Kleopatra, SND Bratislava, 4. 2. 1939
réžia Janko Borodáč
Ružena Porubská (Kleopatra), Pafo Bielik (Britannus)

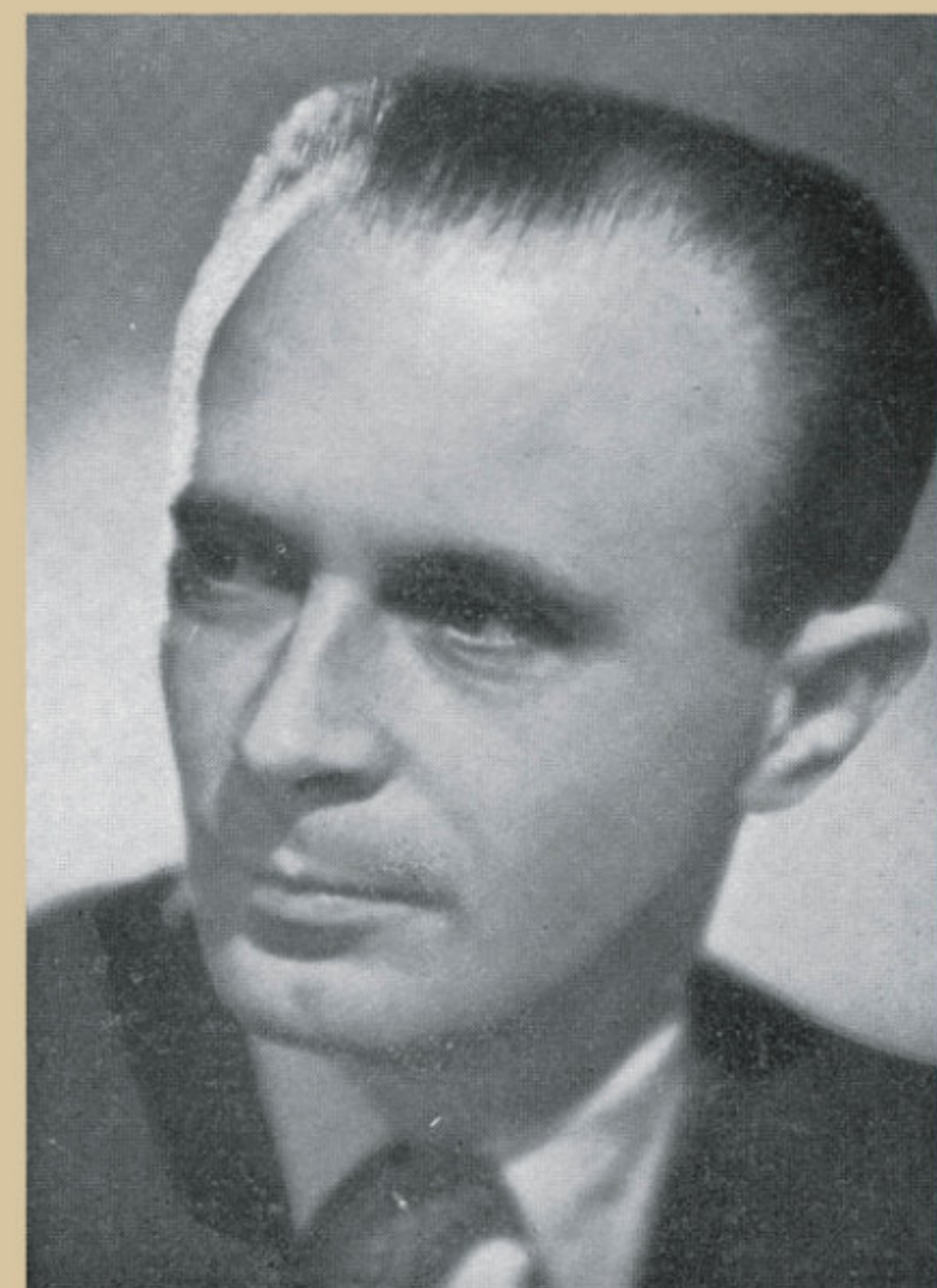
Úradný list intendanta SND Ľudovíta Brezinského, v ktorom oznamuje Ružene Hrušovskej-Porubskej ukončenie pracovného pomeru so Slovenským národným divadlom, pretože niekoľkokrát odmietla šéfovi činohry Jankovi Borodáčovi pridelenú divadelnú úlohu v sezóne 1941/1942

Gerhart Hauptmann: Pred západom slnka, SND Bratislava, 25.11.1939
réžia Ferdinand Hoffmann
Ružena Hrušovská-Porubská (Inka Petersová), Oľga Borodáčová-Országhová (Pani Petersová)

Branislav Nušič: Nebožtík, SND Bratislava, 25. 2. 1939
réžia Ferdinand Hoffmann
Martin Gregor (Pavel Marič), Ivan Lichard (Milan Novakovič),
Ružena Hrušovská-Porubská (Rina)

FERDINAND HOFFMANN (1908 - 1966)
režisér slovenskej činohry SND (1938 - 1941)

Július Barč-Ivan: Mastný hniec, SND Bratislava, 9. 3. 1940
réžia Ferdinand Hoffmann
Vilma Jamnická (Riaditeľka), Ružena Hrušovská-Porubská (Starostová), Emília Wagnerová (Poslancová),
Mila Beran (Riaditeľ gymnázia), Ivan Lichard (Starosta), Milada Želenská (Mahuliena Babiková)

JÁN JAMNICKÝ (1908 - 1972)
režisér slovenskej činohry SND (1935 - 1946)

Stefan Kiedrzyński: Babie leto, SND Bratislava, 18. 4. 1939
réžia Ján Jamnický
Mikuláš Huba (Ludvík Morel), Ružena Hrušovská-Porubská (Ofga)

Roky bez Národného divadla

Plagát z 11.01.1942

Plagát z 8. 11. 1941

Po odchode z činoherného súboru SND v roku 1941, naštudovala Ružena Porubská s Andrejom Bagarom inscenáciu Louisa Verneuilu Pán Lamberthier, s ktorou pohostinsky vystupovali na javisku Slovenského ľudového divadla v Nitre a na ochotníckych scénach po celom Slovensku.

Louis Verneuil: Pán Lamberthier
8. 11. 1941, Národný dom v Banskej Bystrici
R. Hrušovská-Porubská (Germaine), Andrej Bagar (Maurice)

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Konstantin Simonov: Ruskí ľudia, ND Bratislava, 29. 9. 1945
réžia Andrej Bagar a. h.
Mária Sýkorová a. h. (Marfa Petrovna), Karol Hynek (Ranený),
Ferdinand Lehotský (Morozov), Ružena Porubská (Valja Amošenkova)

Maxim Gorkij: Meštiaci, ND Bratislava, 8. 1. 1946
réžia Karol L. Zachar
Ružena Porubská (Pofa)

Štefan Králik: Posledná prekážka, ND Bratislava, 20. 2. 1946
réžia František Kríštof-Veselý
Ružena Porubská (Klára), Mikuláš Huba (Lorenc)

Ján Botta: Smrť Jánošíkova, ND Bratislava, 31. 1. 1948
réžia Jozef Budský
R. Porubská (Dievča)

Informatívne o slovenskej divadelnej kultúre

Poľanky nášho herectva z povolania sťahujú do rokov nemenných, keď sa v Bratislave opäť otvorilo svoje pódium a vypočuli sa na štúdiu do Prahy. Nakoľko sa veľa a po svojom návrate zasťovali v bratislavskom Národnom divadle. Vtedy sa artiléria aj dramatická akadémia a tu sa začala vychovávať mladá herecká generácia. Mnohí z týchto adeptov prichádzajú z tých škôl; odtiaľ sa celou dňom divadla, dali sa získať postavy a ďalšie akadémii, čiastočne. Bolo to veľa odprí-
kani, keďže divadelná kultúra u nás nemala také početnícky rozvoja ako v vás, kde už od dávna vynikli také generácia divadelných osob-
ností a kde divadlo bolo vždy jednou z najvýznamnejších kultúrnych aktiv-
ností.

Podporou čaru naša divadelná kultúra dostávala pevné základy, naviac vyrábala; máť ľud má pre ňu čoraz väčšie pochopenie a pod-
poruje ju, tvorí sa ochotnícke družiny a dnes už máť na Slovensku
väčšie množstvo, ktoré by si nezáležalo stáť sa.

Dramatická literatúra je tiež zastúpená početným radom našich je-
dincov a penziónárov, ktorí sa už presťahujú do cudzích krajín. Máť
divadelný repertár je okrem toho bohatý zastúpený tvorbou všetkých
významných svetových dramatikov.

Od budúceho si veľa sľubujeme, nevedomajúc si, že úspech sa
možno dostať iba sústavným a svedomitým študovaním z osobitným
úsilím. Len takouto cestou sa dostaneme tam, kde nás máť ľud čoraz
viac; vždy medzi prvými!

Próbujeme k vám, bratia a sestry, a náručiu dcorin rozvíjame.
my, korešpondenci od brehov Dunaja, a prešleme vám piesne, tance,
naše hry, vech v počín Ján Botta a v jarkovom prevedení Smrť
Jánošíkova!

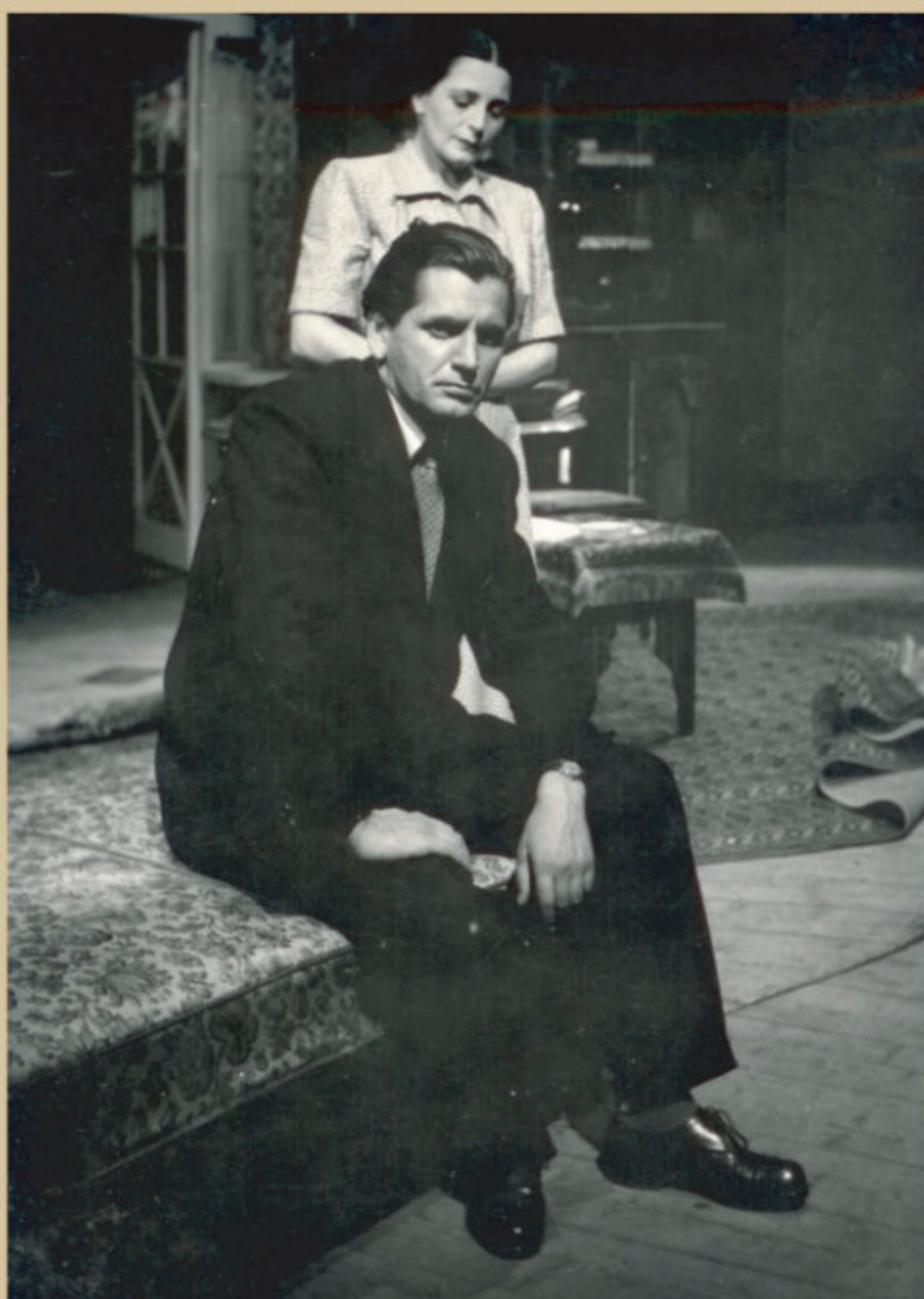
Moje jasnosť je vám iste dobre známy, na státnosti našej reči,
spievajúcich hŕ, tanec našich hŕných chlapcov, grandepodobe už
mojé. Je to len slomok z bohatstva nášho ľudstvu, ktorý z inová-
čných dôvodov musel byť skrytý.

Hospodársky a kultúrny rozvoj našich dedín strháva ľud k miestam
zestrem a vŕstava a hŕbného hŕbe pre nás lepšiu budúcnosť zaručí
sko cenou, ale smutný dôklad v našich strhových a ŕbných prebe a o-
vetského ľudu.

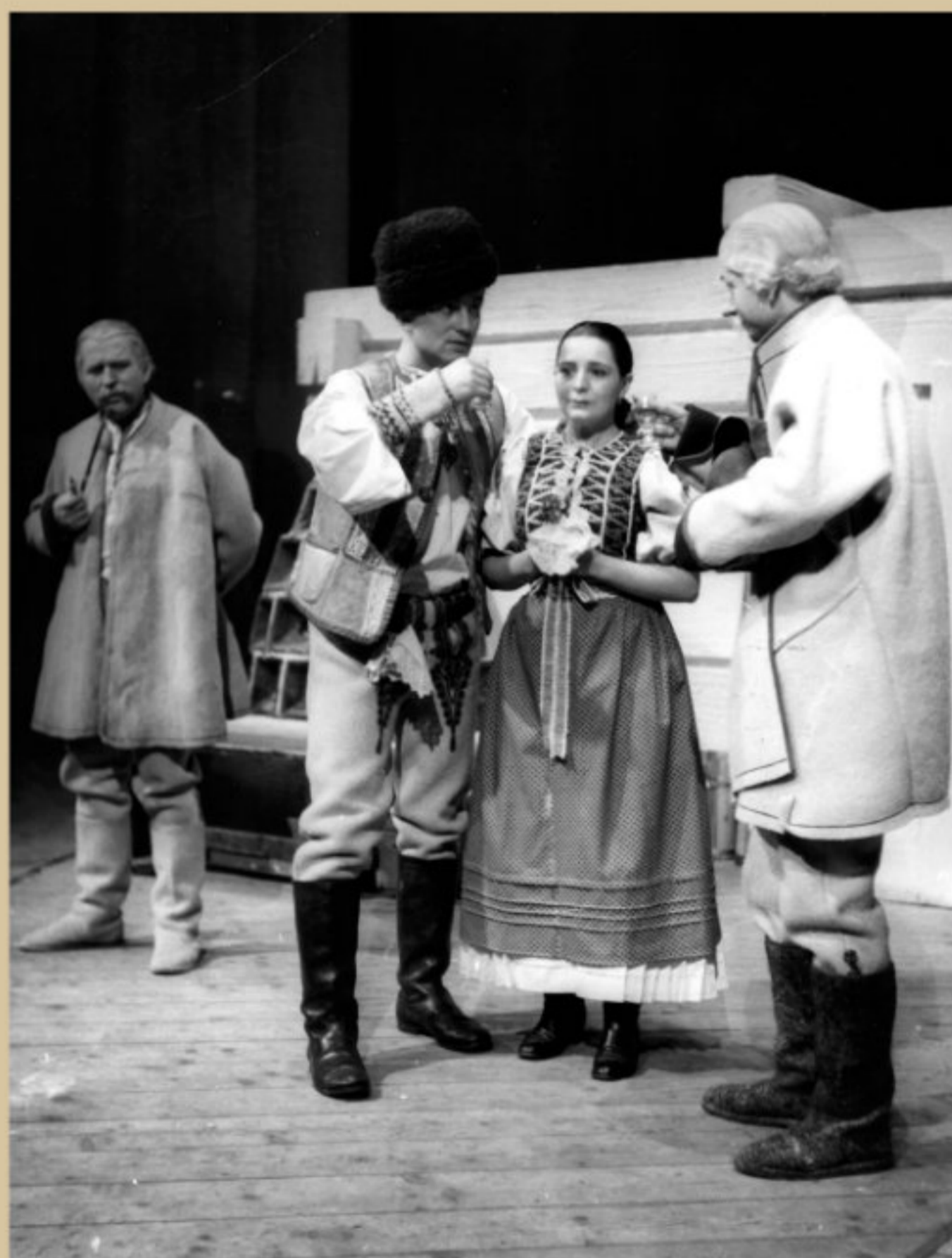
Podporujeme vašich nádveteškov a dôkujeme im za sympatie, ktorých
sme nám už v minulosti dostávali. Želáme si, aby sme i tentoraz
zazneli vo vašich svetových spomienku na radostné pretrý vech.

Ružena Porubská,
čienka činby Národného divadla.

Ružena Porubská.
Informatívne o slovenskej divadelnej kultúre.
In Ján Botta: Smrť Jánošíkova, ND Bratislava, 31. 1. 1948,
príloha k bulletinu vydaná z príležitosti zájazdu divadla
do Prahy v máji 1948

Anatolij Sofronov: Moskovský charakter, ND Bratislava, 7. 10. 1949
réžia Ivan Lichard
Mikuláš Huba (Alexej Kirijanič Potapov),
Ružena Porubská (Írina Fedorovna Grinevova)

Jozef Gregor Tajovský: Statky-zmätky, ND Bratislava, 8. 2. 1950
réžia Karol L. Zachar
Viliam Záborský (Tomáš Kamenský), Július Pántik (Ďurko Lauko),
Ružena Porubská (Zuzka Kamenská), Gustáv Valach (Ondrej Paľčik)

Michal Choroňanský: Keď mramor ožije, ND Bratislava, 16. 10. 1948
réžia Tibor Rakovský
Viliam Záborský (Stanislav Swidrzyński), Ružena Porubská (Uršula)

Cho Čing-č' - Ting Ji: Dievča s bielymi vlasmi, ND Bratislava, 12. 1. 1952
réžia Ivan Lichard
Viliam Záborský (Chuang Š-žen), Mikuláš Huba (Ta-čhun), Ružena Porubská (Si-er),
Jozef Sebok (Kung Ta-so), Anton Mrvečka (Druhý dedičan), Míla Beran (Chu-c')

Josef Kajetán Týl: Strakonický gajdoš, ND Bratislava, 14. 3. 1953
réžia Karel Palouš a. h.
Ružena Porubská (Rosava), poslucháčky Odborného divadelného kurzu (Vily)

**DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA**
THE THEATRE INSTITUTE

RIADITEĽ SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO DIVADLA, NOSITEĽKA RADU REPUBLIKY

BRATISLAVA
23. januára 1973

Vážená súdružka Porubská,

dovoľte mi pozdraviť Vás čo najpríjemnejšie pri Vašom životnom jubileu - 65. narodeninách. Sú to príležitosti, ktoré nás vyzývajú k pohľadu späť, do minulosti. Vo Vašom prípade je to retrospektíva umeleckého života, ktorý je dôstojnou kapitolou dejín nášho divadla.

Vaše dlhoročné umelecké pôsobenie v tejto ustanovizni výrazne formovalo tvár činoherného súboru a znamenalo v hereckej pelete tohto telesa svieži lyrický tón podmanivého čara. Nezabudnuteľné sú Vaše Aničky, Zuzky, Hanky z Tajojského hier, rovnako ako Júlie, Perdity, Heleny a Oľálie zo Shakespeara alebo ďalšie ženské postavy domácej i svetovej dramatickej spisby.

S úctou si spomínam na obdobie Vašej činnosti v Slovenskom národnom divadle a dovoľte, aby som sa Vám poďakoval aj za obetavú prácu pre veci verejné, v ktorej ste boli vždy vzorom pre ostatných.

Do ďalších rokov života Vám prajem pevné zdravie a priaznivé podmienky pre uskutočnenie Vašich osobných želaní.

Vážená súdružka
Ružena Porubská - Hrušovská,
nositeľka vyznamenania "Za vynikajúcu prácu"

Mošovského ul. 13
Bratislava